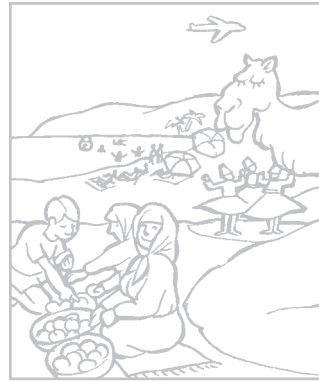

Lång handledning

Jag läser om resor

Eva Eriksson

Handledning till ”Jag läser om resor”

Bakgrund

I mitten av 90-talet arbetade jag med läsinlärning på träningskolan, ett mycket roligt och stimulerande arbete. En svårighet var att hitta lämpligt material, eftersom detta var ett relativt nytt ämne inom träningskolan. Så kom det sig att jag utvecklade eget material. Jag ritade serier och skrev böcker tillsammans med eleverna utifrån deras vardag och med anknytningar till miljöer och händelser, som var välkända för dem. Det viktigaste var att skapa helhet och sammanhang för varje elev.

För att skapa sammanhang utformade jag olika arbetsområden som var lätta att känna igen för eleven. Det handlade om mat eller boende, inköp i butiken eller att sätta frön på våren. Det kunde röra sig om utflykter i skog och mark.

Förutom att läsinlärning var ett nytt område inom träningskolan var det dessutom svårt att hitta material som var anpassat till elevernas ålder. Det material som fanns var ofta riktat till yngre barn, som påbörjar sin läsinlärning tidigare.

Iréne Johansson är en person som betytt mycket för lärandeprocesserna inom särskolan. Hennes tankar om språkträning och läsinlärning har gett mig många tankar och impulser till utformningen av materialet.

SIH-läromedel i Umeå blev intresserade av mitt material och genom vårt samarbete resulterade det i följande läromedel:

1. ”Jag vill läsa”	år 2001	Röd mapp
2. ”Jag läser om staden”	år 2003	Blå mapp
3. ”Jag läser om resor”	år 2005	Gul mapp
4. ”Jag läser om resor”	år 2005	Grön mapp

Mapparna kan användas var för sig, det finns inga ord eller uttryck som bygger på innehållet från någon annan mapp. Men grundtanken är att innehållet blir något svårare och mer abstrakt för varje mapp. Syftet med läsmapparna är att eleven tränar upp sin förmåga att avläsa småord och konkreta substantiv för att få ett eget förråd av ordbilder (= blockord).

I detta material finns två versioner. Den ena utgåvan är tryckt enbart med gemener. I andra utgåvan är all text tryckt med versaler. Anledningen till dessa två versioner är det finns elever som enbart lär sig versaler. Dessutom anser jag att det är mer

konsekvent att använda enbart gemener respektive versaler i mappen.

För att arbeta så konkret som möjligt har jag utgått från näraliggande ting och upplevelser i vardagen till exempel matord (röd mapp).

Temat stad är valt för att konkretisera och befästa företeelser som ger staden dess karaktär (blå mapp).

Temat fritid är upplagt med tanke på vad eleven gör på sin lediga tid med olika tonårsaktiviteter samt resor både inom och utom Sverige (gul mapp).

Vilka ord är småord?

Vid analys av vanlig löpande text i böcker och tidningar, har man funnit att cirka 30 % av texten består av småord. Syftet med småord är att binda ihop satser, syfta på ett tidigare ord eller ersätta med ett pronomen. Exempel på småord är och, eller, vi, som med flera. Om småorden blir automatiserade behöver läsaren inte lägga ner någon större energi på avkodningen utan kan i större utsträckning fokusera på längre och mer svårlästa ord.

Vad är konkreta substantiv?

Exempel på konkreta substantiv är ting och objekt i

vardagen, ex banan som man kan smaka på, lukta på, röra vid, titta på. Simhall är ett annat konkret objekt som eleven har upplevelser från.

Varje mapp innehåller 6 småord samt 6 konkreta ord

	Småord	Konkreta ord
Mapp 1 Röd:	jag, du, och, inte, vill, ha	mjölk, glass, ost, banan, godis, bröd
Mapp 2 Blå:	jag, du, vi, går, till, och	buss, park, pizzeria, simhall, kafé, torg
Mapp 3 Gul:	eller, till, åker, hon, han, ni	landet, havet, skogen, Turkiet, Stockholm, fjällen
Mapp 4 Grön:	ELLER, TILL, ÅKER, HON, HAN, NI	LANDET, HAVET, SKOGEN, TURKIET, STOCKHOLM, FJÄLLEN

Hur lär sig elever att läsa?

Det är upp till läraren att välja stoff och arbetsmetoder, som är lämpliga utifrån elevens förutsättningar och mognadsnivå. Troligen har varje pedagog

utarbetat sin metodik och sitt arbetssätt, som man under lopp utvecklat i det nära arbetet med varje elev.

Arbetssätt i läsmapparna

Jag har använt ordbilder (= blockord) i mitt material. Det innebär att eleven avläser varje ord som en helhet och inte närmare analyserar varje ljud och bokstav i ordet. Eleven lär sig att känna igen hela ordet ost, simhall, havet.

Grundläggande är att eleven förstår begreppen lika respektive olika. Här är stödtecken viktiga för att förstärka begreppen lika/resp olika. Läraren tränar eleven genom olika övningar:

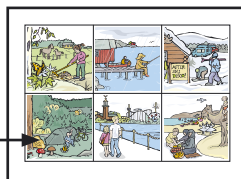
- ost – godis olika
- ost – ost lika

Mer träning med likhetsbegreppet:

1. bildkort

bildplatta

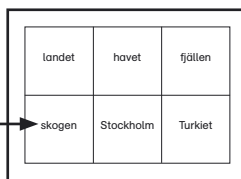

Träna med samtliga 6 bilder

2. ordkort

ordplatta

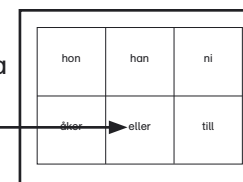

Småorden övas på samma sätt

Ordkort

ordplatta

Genom repetition och träning många gånger övas eleven att känna igen och behärska fler och fler ordbilder.

Läseboken är upplagd med flikar så att eleven kan använda den oavsett hur många ordbilder han/hon behärskar.

All inläring måste vara lustbetonad och motivationsskapande för eleven. Att känna att man själv kan läsa i en bok ger eleven tillfredsställelse och nyfikenhet efter att lära sig mer.

Förslag till arbetsområde

Genom ett noga planerat arbetsområde exempelvis med temat "Fritid och resor" kan alla eleverna i klassen bli delaktiga.

- På gemensamma lektioner i klassen ser man video som visar resor både inom och utanför Sverige.
- Eleverna beskriver med ord och bild vad de har gjort eller tänker göra under lovet.
- Några elever besöker en resebyrå och hämtar resekataloger medan andra söker på webben efter intressanta resmål.

Arbetsmaterialet kan även användas på andra sätt i klassen genom att spela bingo med eleverna (då måste man kopiera upp fler ord/bildplattor så att eleven får var sin).

Det går att spela ett enkelt memory tillsammans. Men alltid lika viktigt att göra inläringen motiverande och lustbetonad.

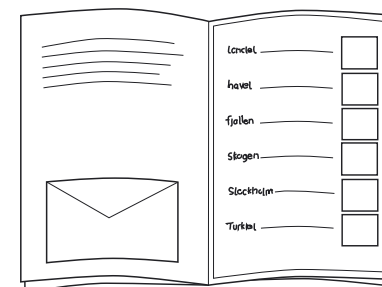
Gunilla har gjort illustrationerna till mapp 2, 3 och 4. Stor vikt har lagts på utformningen av illustrationerna och detaljerna i varje bild. Tanken är att bilderna även ska kunna vara utgångspunkt för samtal i klassen eller enskilt med eleven.

Varje illustration till gula/gröna mappen "Jag läser om resor" innehåller och visar:

- djur (häst, fjäril....)
- huvudbonader (solhatt, slöja)
- färdmedel (färja, tåg, cykel....)
- årstider
- vädertyper
- fritidsaktiviteter (snowboard, fiske....)

Till mappen hör också stencilerna för kopiering. De kan användas som hemuppgifter eftersom det är viktigt att föräldrarna följer upp och hjälper eleven med läsningen. Stencilerna går också att ladda ned som pdf för utskrift från hemsidan: www.ordriket.se.

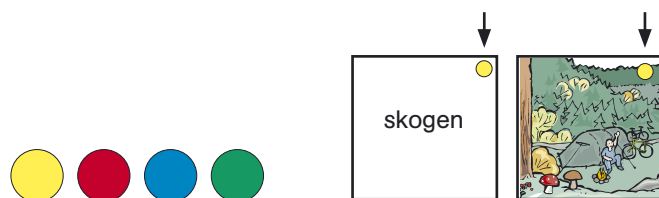
Jag använde en skrivbok i A4-format där jag klistrade in stencilerna. Boken följde med eleven hem varje vecka där jag kommenterade hur långt vi kommit och vad man tillsammans hemma skulle träna på. Jag klistrade in ett kuvert om jag ville skicka hem ordkort. Systemet fungerade bra och blev till en bra kommunikationskanal mellan skolan och hemmet.

Tips

Om det blir svårt att sortera och hålla ordning på kort och bilder till olika mappar kan jag tipsa:

I pappershandeln finns kartor med runda, Ø 7 mm, olidfärgade klisterprickar. Klistra gula prickar på materialet i gul mapp, röda prickar på den röda mappens material och så vidare.

Eva Eriksson

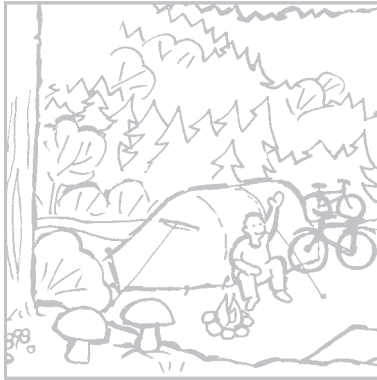
Författare och idégivare

E-post: eva@ordriket.se

Gunilla Guldbrand

Illustratör/formgivare

E-post: gunilla@guldbrand.com

Ordriket

www.ordriket.se

ISBN 91-631-2914-2